Pris- og produktivitetsudvikling

Til brug i de økonomiske rammer for 2019 og 2020

Juli 2018

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Pris- og produktivitetsudvikling

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Forsyningssekretariatet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf.: +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Pris- og produktivitetsudvikling er udarbejdet af
Forsyningssekretariatet.

Juli 2018

Indhold

Kapitel 1
Indledning **4**

1.1 Prisudvikling 4
1.2 Generelt effektiviseringskrav 4

Kapitel 2
Prisudvikling **6**

2.1 Metode 6
2.2 Prisudvikling for drikkevandsselskaberne 6
2.3 Prisudvikling for spildevandsselskaberne 8
2.4 Prisudviklingen for økonomiske rammer fastsat for 2019 og 2020 8

Kapitel 3
Produktivitetsudviklingen **10**

3.1 Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostninger i de økonomiske rammer fastsat i 2018 10

Kapitel 1
Indledning

I dette papir beskriver vi metoderne bag beregningerne af pris- og produktivitetsudviklingen, som vi anvender i de økonomiske rammer for 2019 og 2020.

Produktivitetsudviklingen anvendes til fastsættelsen af det generelle effektiviseringskrav, der efter § 9 i bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaber (ØR-bekendtgørelsen[1]) stilles til anlægsomkostningerne hos vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m^3.

Prisudviklingen benyttes til at korrigere de økonomiske rammer for inflation i de varer og tjenesteydelser, som vandselskaber køber. Dette følger af ØR-bekendtgørelsens § 10.

1.1 Prisudvikling

I år bliver der fastlagt økonomiske rammer for 2019 og 2020 for alle drikkevandsselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m^3. Disse økonomiske rammer tager udgangspunkt i indtægtsrammerne for de økonomiske rammer for 2017 og 2018. Indtægtsrammerne korrigeres med prisudviklingen for at få et retvisende niveau. Prisudviklingen anvendes ligeledes til at prisfremskrive nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser, som bliver udmeldt i år.

Metode
Sidste år reviderede vi metoden til beregning af prisudviklingen. Da vandselskaberne er overgået til flerårige økonomiske rammer, finder vi det mere retvisende at bruge et flerårigt gennemsnit for prisudviklingen. Derfor er et vægtet geometrisk gennemsnit valgt, hvor antallet af år anvendt til prisudvikling for de økonomiske rammer svarer til antallet af år, der fastsættes økonomiske rammer for. Der er lavet en yderligere vægtning, da nogle år går igen i flere økonomiske rammer. Dette beskrives nærmere i afsnit 2.1.

1.2 Generelt effektiviseringskrav

I år fastlægger vi økonomiske rammer for 2019 og 2020 samt vejledende økonomiske rammer for 2021 og 2022 for alle drikkevandsselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m^3. I de økonomiske rammer indgår et generelt effektiviseringskrav. Det generelle effektiviseringskrav er todelt, idet der stilles krav til henholdsvis drifts- og anlægsomkostningerne. Det generelle effektiviseringskrav til driftsomkostningerne udgør 2 pct. af driftsomkostningerne i de økonomiske rammer for 2017. Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostningerne fastlægges på baggrund af produktivitetsudviklingen – nærmere bestemt

[1] Bekendtgørelse nr. 938 af 28/06/2018

udviklingen i timeproduktiviteten i bygge- og anlægssektoren samt i økonomien som helhed. Begge dele fremgår af ØR-bekendtgørelsens § 9, stk. 1.

Det er en forudsætning, at det vægtede gennemsnit for produktivitetsudviklingen er positiv. Er dette ikke tilfældet, vil det generelle effektiviseringskrav til vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m^3 blive fastsat til 0 pct.

Kapitel 2
Prisudvikling

De økonomiske rammer skal korrigeres med udviklingen i priserne for at tage højde for inflation. Det gælder for alle vandselskaber underlagt vandsektorloven uanset størrelse.

Prisudviklingen fastlægges ud fra en sammenvejning af relevante undergrupper i tre omkostningsindeks for bygge- og anlægssektoren samt et prisindeks for indenlandsk vareforsyning opgjort af Danmarks Statistik. Dette vises i tabel 2.1.

Tabel 2.1 **Pris- og omkostningsindeks samt deres vægt i opgørelsen**

Indeks	Tabelnavn	Undergruppe	Vægt
Omkostningsindeks for anlæg	BYG 61	Jordarbejde mv.	35 pct.
Omkostningsindeks for anlæg	BYG 61	Asfaltarbejde	15 pct.
Byggeomkostningsindeks for boliger	BYG 42	Hovedindekset "Byggeomkostningsindeks for boliger", delindekset "Byggeomkostningsindeks i alt" og art "I alt".	30 pct.
Prisindeks for indenlandsk vareforsyning	PRIS 11	Væskepumper også med målere; væskeelevatorer	20 pct.
		Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l.	

Anm.: Tidligere blev Tabel BYG 6 "Omkostningsfordeling for anlæg" samt BYG 4 "Byggeomkostningsindeks for boliger" anvendt. Disse tabeller er dog afsluttet og erstattet med BYG 61 " Omkostningsfordeling for anlæg" samt BYG 42 "Byggeomkostningsindeks for boliger", hvorfor disse to tabeller nu benyttes. Det er altså de samme indeks som tidligere, der anvendes, tabelnummeret er blot blevet ændret.

2.1 Metode

Da vandselskaberne er overgået til flerårige økonomiske rammer, finder vi det mest retvisende at bruge et flerårigt gennemsnit for prisudviklingen. På den måde har det mindre betydning, hvilke år de økonomiske rammer er gældende for, da udsving i prisudviklingen udjævnes ved at medtage flere års data. Vi har derfor valgt at benytte et geometrisk flerårigt gennemsnit, som til at starte med vægtes forskelligt alt efter, om et år er medtaget i flere økonomiske rammer.

Det betyder, at den årlige prisudvikling beregnes, hvorefter der tages et vægtet gennemsnit af disse udviklinger svarende til det antal år, der skal stilles rammer for.

2.2 Prisudvikling for drikkevandsselskaberne

Nedenfor ses i figur 2.1, hvordan vægtningen ser ud for de vandselskaber, der skal have fastsat økonomiske rammer i 2018 for 2019 og 2020. Bemærk at prisudviklingen for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2018, ligeledes anvendes til vandselskaber, der får tillæg i 2018.

Figur 2.1 **Vægte til brug for prisudvikling for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2018**

	Antal år i økonomisk ramme	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Økonomiske rammer for 2019 og 2020	2	**0,50**	**0,50**													
Økonomiske rammer for 2021 og 2022	2			**0,50**	**0,50**											
Økonomiske rammer for 2023-2026	4			**0,125**	**0,125**	**0,375**	**0,375**									
Økonomiske rammer for 2027-2030	4							**0,25**	**0,25**	**0,25**	**0,25**					
Samlet vægt		1,0	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0					

Note: De mørkerøde markeringer angiver år, som der fastsættes økonomiske rammer for. Den hvide firkant til venstre for de mørkerøde, er det årstal, hvor de økonomiske rammer fastsættes. I det årstal kendes prisudviklingen bagudrettet. De lysegrå firkanter til venstre for de mørkerøde og den hvide firkant angiver, hvilke pristalsudviklings-år der anvendes, samt hvor stor vægt disse har i de givne rammer. Den nederste linie angiver prisudviklingsårets vægt, svarende til det givne prisudviklingsårs procentsats ganget med "antal år i økonomisk ramme". Eksempelvis er den samlede vægt 1,5 (0,5 · 2 + 0,125 · 4) for prisudviklingsåret 2018.

Anm.: Prisudviklingen for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2018, anvendes ligeledes til vandselskaber, der får tillæg i 2018.

Prisudviklingen for de økonomiske rammer for 2019 og 2020 vægtes ligeligt mellem prisudviklingen i årene 2016 og 2017, da disse år ikke tidligere er anvendt. Når vi vil overgå til gennemsnit af prisudviklinger over flere år og samtidigt vil anvende det samme antal år, der sættes økonomiske rammer for, vil eksempelvis prisudviklingen for 2018 komme til at indgå to gange i de økonomiske rammer.

Det kan ikke undgås, at der i en periode vil være overlap mellem prisudviklingsår og de økonomiske rammer, når der skal anvendes flere år til at fastsætte prisudviklingen. Derfor har vi valgt at vægte prisudviklingerne i de givne år forskelligt, hvilket ses af figur 2.1 ovenfor, for at minimere indflydelsen af det enkelte år.

Ud fra figuren ses det yderligere, at de økonomiske rammer for 2021-2022 vil indeholde en prisudvikling baseret på en ligelig vægtning af prisudviklingsårene 2018 og 2019. Derudover vil de økonomiske rammer for 2023-2026 indeholde en prisudvikling baseret på prisudviklingsårene 2018, 2019, 2020 og 2021, henholdsvis vægtet med 12,5 pct., 12,5 pct., 37,5 pct. og 37,5 pct.

På sigt vil de forskellige prisudviklingsår dog få samme vægt, da de ikke allerede har været anvendt i tidligere økonomiske rammer (for drikkevandsselskabernes økonomiske rammer for 2027-2030 og frem).

2.3 Prisudvikling for spildevandsselskaberne

Nedenfor ses i figur 2.2, hvordan vægtningen ser ud for de vandselskaber, der skal have fastsat økonomiske rammer i 2019 for 2020 og 2021. Bemærk at prisudviklingen for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2019 ligeledes anvendes til vandselskaber, der får tillæg i 2019.

Figur 2.2 **Vægte til brug for prisudvikling for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2019**

	Antal år i økonomisk ramme	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Økonomisk ramme for 2017	1	**1,00**														
Økonomiske rammer for 2018 og 2019	2	**0,25**	**0,75**													
Økonomiske rammer for 2020 og 2021	2			**0,50**	**0,50**											
Økonomiske rammer for 2022-2025	4			**0,125**	**0,125**	**0,375**	**0,375**									
Økonomiske rammer for 2026-2029	4							**0,25**	**0,25**	**0,25**	**0,25**					
Samlet vægt		1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0					

Note: De mørkerøde markeringer angiver år, der fastsættes økonomiske rammer for. Den hvide firkant til venstre for de mørkerøde er det år, hvor de økonomiske rammer fastsættes. I det år kendes prisudviklingen bagudrettet. De lysegrå firkanter til venstre for de mørkerøde og hvide firkanter angiver, hvilke pristalsudviklings-år der anvendes samt hvor stor vægt disse har i de givne rammer. Den nederste linie angiver prisudviklingsårets vægt svarende til det givne prisudviklingsårs procentsats ganget med "antal år i økonomisk ramme". Eksempelvis var den samlede vægt 1,5 for prisudviklingsåret 2017. (0,50 · 2 + 0,125 · 4)

Anm.: Prisudviklingen for vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2019 anvendes ligeledes til vandselskaber, der får tillæg i 2019.

Det vil sige, at de vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2019 (gældende for 2020 og 2021) får økonomiske rammer, der indeholder en prisudvikling baseret på en ligelig vægtning af prisudviklingsårene 2017 og 2018.

Derudover vil de økonomiske rammer for 2022-2025 indeholde en prisudvikling baseret på prisudviklingsårene 2017, 2018, 2019 og 2020, henholdsvis vægtet med 12,5 pct., 12,5 pct., 37,5 pct. og 37,5 pct.

Som for de vandselskaber, der får fastsat økonomiske rammer i 2018, vil vægtene for de forskellige prisudviklingsår få samme vægt på sigt (for spildevandsselskabernes økonomiske rammer for 2026-2029 og frem).

2.4 Prisudviklingen for økonomiske rammer fastsat for 2019 og 2020

De økonomiske rammer for drikkevandsselskaberne for 2019 og 2020 skal fastlægges med udgangspunkt i de økonomiske rammer for 2017 og 2018. Rammerne skal derfor pristalsreguleres for at få en retvisende økonomisk ramme for 2019 og 2020. Prisudviklingen anvendes også til at prisfremskrive nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser udmeldt i 2018.

Prisudviklingen til brug for de økonomiske rammer fastlægges på baggrund af de senest tilgængelige tal fra Danmarks Statistik. Til brug for de økonomiske rammer for drikkevandsselskaberne for 2019 og 2020 anvendes derfor tal fra ultimo 2015 til ultimo 2017. Prisudviklingen fra tidligere år kan findes på vores hjemmeside[2].

Tabel 2.2 **De årlige prisudviklinger**

Undergrupper	Vægt	2015	2016	2017
BYG 61: Jordarbejde	**35 pct.**	101,23	103,37	104,63
BYG 61: Asfaltarbejde	**15 pct.**	99,1	104,59	108,64
BYG 42: Byggeomkostningsindeks for boliger	**30 pct.**	100,9	102,1	102,6
PRIS 11: Gennemsnit af følgende undergrupper:	**20 pct.**	110,75	110,65	112,55
» *Væskepumper også med målere, væskeelevatorer*		*108,60*	*108,30*	*112,2*
» *Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l.*		*112,90*	*113,00*	*112,9*
Årlig prisudvikling			1,91 pct.	1,50 pct.

Note: De årlige prisudviklinger beregnes ud fra følgende formel: $\frac{INDEKS_n}{INDEKS_{n-1}} - 1$. Derefter ganges de angivne vægte på udviklingen for hver undergruppe og lægges derefter sammen.

Kilde: Forsyningssekretariatets beregning er baseret på tal fra Danmarks Statistiks "BYG 61: Omkostningsindeks for anlæg efter art og indekstype" (undergrupperne "Jordarbejde mv." samt "Asfaltarbejde"), "BYG 42: Byggeomkostningsindeks for boliger efter hovedindeks, delindeks og art" (hovedindekset "Byggeomkostningsindeks for boliger", delindekset "Byggeomkostningsindeks i alt" og art "I alt") og "PRIS 11: Prisindeks for indenlandsk vareforsyning efter varegruppe" (varegrupperne "Væskepumper også med målere, væskeelevatorer" og "Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l." under gruppe 84).

http://www.statistikbanken.dk/BYG61
http://www.statistikbanken.dk/BYG42
http://www.statistikbanken.dk/PRIS11

Som beskrevet i afsnit 2.1 vægtes prisudviklingsårene 2016 og 2017 med 50 pct. hver. Det vægtede toårige geometriske gennemsnit bliver dermed:

$$1{,}91^{0{,}5} \cdot 1{,}50^{0{,}5} = 1{,}69 \text{ pct.}$$

Det vil sige, at prisudviklingen, der indregnes i de økonomiske rammer for 2019 og 2020[3], er 1,69 pct.

[2] Se "Pris- og produktivitetsudvikling" for den økonomiske ramme for 2018, som kan findes her: https://www.kfst.dk/vandtilsyn/økonomiske-rammer/analyser/

[3] Samt til at prisfremskrive nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser gældende for 2019.

Kapitel 3
Produktivitetsudviklingen

Vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m³ skal blandt andet have korrigeret den økonomiske ramme med et generelt effektiviseringskrav til anlægsomkostningerne, som fastlægges på baggrund af udviklingen i produktiviteten. Det generelle effektiviseringskrav sikrer, at hvert vandselskab løbende øger sin effektivitet i takt med, at produktiviteten og effektiviteten øges i andre konkurrenceudsatte erhverv.

Det er en forudsætning, at det vægtede gennemsnit for produktivitetsudviklingen er positiv. Er dette ikke tilfældet, vil det generelle effektiviseringskrav til vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m³ blive fastsat til 0 pct.

Det generelle effektiviseringskrav er baseret på timeproduktivitetsudviklingen i bygge- og anlægssektoren, som indgår med en vægt på 70 pct., og på timeproduktivitetsudviklingen i den markedsmæssige økonomi, som indgår med en vægt på 30 pct. Dette fremgår af ØR-bekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Produktivitetsudviklingen opgjort efter disse indeks kan udvise betydelige variationer fra år til år. Derfor beregner vi udviklingen som et rullende gennemsnit af produktivitetsudviklingen i de fem seneste år, som er tilgængelige på tidspunktet for fastsættelsen af de økonomiske rammer. Herved sikres en mere stabil og forudsigelig udvikling i det generelle effektiviseringskrav.

3.1 Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostninger i de økonomiske rammer fastsat i 2018

I de økonomiske rammer for drikkevandsselskaberne for 2019 og 2020 fastsættes selskabernes generelle effektiviseringskrav som et vægtet gennemsnit af det rullende femårs gennemsnit i timeproduktivitetsudviklingen, som er tilgængelig på tidspunktet for fastsættelse af de økonomiske rammer.

Timeproduktivitetsudviklingen betegnes også for arbejdsproduktivitetsudviklingen og opgør den reale værditilvækst, der sker i samfundet eller i udvalgte erhverv, opgjort per arbejdstime. Bedre udnyttelse af kapital, arbejdskraft eller teknologisk udvikling vil eksempelvis føre til højere timeproduktivitet.

Tabel 3.1 **Den gennemsnitlige produktivitetsudvikling i 2017**

Undergrupper	Vægt	2017
NP23: Bygge og anlæg	70 pct.	1,08
NP23: Markedsmæssig økonomi	30 pct.	0,37
Vægtet gennemsnit $(0,7 \cdot 1,08 + 0,3 \cdot 0,37)$	**100 pct.**	**0,87**

Note 1: Markedsmæssig økonomi omfatter alle sektorer på nær "Offentlig forvaltning og service" og "Non-profit institutioner rettet mod husholdninger".

Note 2: En ekstraordinær revision af arbejdstimer for 2014-2016 har ændret indekstal for forrige år. https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=25728

***Kilde**: Forsyningssekretariatets beregning er baseret på tal fra Danmarks Statistiks "NP23: Arbejdsproduktivitet efter branche og prisenhed" for brancherne "F. Bygge og anlæg" og "Markedsmæssig økonomi i alt" og prisenheden "Årlig vækstrate i pct., 2010-priser, kædede værdier, rullende 5-års gennemsnit" for året 2017.*

http://www.statistikbanken.dk/NP23

Den gennemsnitlige produktivitetsudvikling i 2017 var 0,87 pct., jf. tabel 3.1.